

VERSLAG

over de jaarrekening van de gemeenschappelijke onderneming SESAR betreffende het per 31 december 2009 afgesloten begrotingsjaar, vergezeld van de antwoorden van de gemeenschappelijke onderneming

(2010/C 342/05)

INHOUD

	<i>Paragraaf</i>	<i>Bladzijde</i>
INLEIDING	1-5	31
BETROUWBAARHEIDSVERKLARING	6-15	31
OPMERKINGEN OVER HET BUDGETTAIR EN FINANCIËEL BEHEER	16-22	32
ANDERE AANGELEGENHEDEN	23-32	32
Tabel		34
Antwoorden van de gemeenschappelijke onderneming		37

INLEIDING

1. De gemeenschappelijke onderneming SESAR, gevestigd te Brussel, werd in februari 2007 ⁽¹⁾ opgericht voor het beheer van de activiteiten van het SESAR-project (Single European Sky Air Traffic Management Research).

2. Het SESAR-project beoogt de modernisering van de luchtverkeersbeveiliging (ATM) in Europa en is in drie fasen verdeeld:

a) de in 2005 begonnen „definitiefase”, geleid door de Europese Organisatie voor de Veiligheid van de Luchtvaart (Eurocontrol) en gefinancierd uit de EU-begroting via het programma voor het trans-Europese vervoersnetwerk. Het resultaat is het Europese „ATM-masterplan”, dat de inhoud en ontwikkeling van, en ontplooiingsplannen voor de nieuwe generatie ATM-systemen bepaalt;

b) de „ontwikkelingsfase” (2008-2013), die wordt beheerd door de gemeenschappelijke onderneming SESAR (zie ook de *tabel*), en leidt tot de totstandbrenging van nieuwe technologische systemen, bestanddelen en operationele procedures zoals bepaald in het Europese ATM-masterplan;

c) de „ontplooiingsfase” (2014-2020), die zal worden geleid door het bedrijfsleven en belanghebbenden, voor de grootschalige productie en invoering van de nieuwe luchtverkeersbeveiligingsinfrastructuur.

3. De gemeenschappelijke onderneming is opgezet als publiek-privaat partnerschap. De stichtende leden zijn de Europese Gemeenschap, vertegenwoordigd door de Europese Commissie, en Eurocontrol, vertegenwoordigd door haar agentschap. Na een oproep tot het indienen van blijken van belangstelling zijn 15 publieke en private ondernemingen uit de luchtvaartindustrie lid van de gemeenschappelijke onderneming. Hieronder bevinden zich verleners van luchtvaartnavigatiediensten, grond- en luchtmaterieelproducerende industrie, vliegtuigfabrikanten, luchthavenautoriteiten en fabrikanten van boordapparatuur.

4. Het budget voor de ontwikkelingsfase van het SESAR-project is 2,1 miljard euro, dat in gelijke delen door de EU, Eurocontrol en de deelnemende publieke en private partners gedragen moet worden. De bijdrage van de EU wordt betaald uit het zevende onderzoekskaderprogramma en het programma voor de trans-Europese vervoersnetwerken. Ongeveer 90 % van de bijdrage van Eurocontrol en de andere belanghebbenden zal in natura worden geleverd.

5. De gemeenschappelijke onderneming SESAR begon autonoom te werken op 10 augustus 2007.

⁽¹⁾ Verordening (EG) nr. 219/2007 van de Raad van 27 februari 2007 betreffende de oprichting van een gemeenschappelijke onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (SESAR) (PB L 64 van 2.3.2007, blz. 1), gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1361/2008 van 16 december 2008 (PB L 352 van 31.12.2008, blz. 12).

BETROUWBAARHEIDSVERKLARING

6. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 287, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie controleerde de Rekenkamer de jaarrekening ⁽²⁾ van de gemeenschappelijke onderneming SESAR, die bestaat uit de „financiële staten” ⁽³⁾ en de „verslagen over de uitvoering van de begroting” ⁽⁴⁾ betreffende het per 31 december 2009 afgesloten begrotingsjaar, alsmede de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekening.

7. Deze betrouwbaarheidsverklaring is krachtens artikel 185, lid 2, van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 van de Raad ⁽⁵⁾ aan het Europees Parlement en de Raad gericht.

De verantwoordelijkheid van de directeur

8. Als ordonnateur voert de directeur de begroting aan de ontvangsten- en uitgavenzijde uit overeenkomstig de financiële regeling van de gemeenschappelijke onderneming ⁽⁶⁾ onder zijn eigen verantwoordelijkheid en binnen de grens van de toegekende kredieten ⁽⁷⁾. De directeur is verantwoordelijk voor het opzetten ⁽⁸⁾ van de organisatorische structuur en van de systemen en procedures voor beheer en interne controle die van belang zijn om definitieve rekeningen ⁽⁹⁾ te kunnen opstellen die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten en om te verzekeren dat de onderliggende verrichtingen bij deze rekeningen wettig en regelmatig zijn.

De verantwoordelijkheid van de Rekenkamer

9. De Rekenkamer heeft de verantwoordelijkheid om op basis van haar controle een verklaring af te geven over de betrouwbaarheid van de jaarrekening van de gemeenschappelijke onderneming en over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekening.

⁽²⁾ Bij deze rekening is een verslag gevoegd over het budgettaire en financieel beheer tijdens het jaar, dat onder meer de uitvoeringsgraad van de kredieten vermeldt en beknopte informatie geeft over de kredietoverschrijvingen tussen de verschillende begrotingsonderdelen.

⁽³⁾ De financiële staten omvatten de balans en de economische resultatenrekening, de tabel van de kasstromen, de staat van de veranderingen van het eigen vermogen en de bijlage bij de financiële staten met een beschrijving van de voornaamste grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

⁽⁴⁾ De verslagen over de begrotingsuitvoering omvatten ook de resultatenrekening van de begrotingsuitvoering en de bijlage daarbij.

⁽⁵⁾ PB L 248 van 16.9.2002, blz. 1.

⁽⁶⁾ Financiële regeling van SESAR, vastgesteld door de raad van bestuur op 28 juli 2009.

⁽⁷⁾ Artikel 33 van Verordening (EG, Euratom) nr. 2343/2002 van de Commissie van 19 november 2002 (PB L 357 van 31.12.2002, blz. 72).

⁽⁸⁾ Artikel 38 van Verordening (EG, Euratom) nr. 2343/2002.

⁽⁹⁾ De regels inzake de rekening en verantwoording en de boekhouding van EU-organen zijn vastgelegd in hoofdstuk 1 van titel VII van Verordening (EG, Euratom) nr. 2343/2002, zoals laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG, Euratom) nr. 652/2008 van 9 juli 2008 (PB L 181 van 10.7.2008, blz. 23), en zijn opgenomen in de financiële regeling van de gemeenschappelijke onderneming SESAR.

10. De Rekenkamer heeft haar controle uitgevoerd overeenkomstig de internationale controlestandaarden en de regels inzake beroepsethiek van IFAC en ISSAI⁽¹⁰⁾. Volgens die standaarden moet de Rekenkamer voldoen aan ethische voorschriften en de controle zodanig plannen en uitvoeren dat redelijke zekerheid wordt verkregen dat de rekeningen geen afwijkingen van materieel belang bevatten en de onderliggende verrichtingen wettig en regelmatig zijn.

11. De controle van de Rekenkamer houdt in dat procedures worden uitgevoerd om controle-informatie te verkrijgen over de bedragen en mededelingen in de rekeningen en over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen daarbij. De keuze van de procedures is afhankelijk van haar controleoordeel, waaronder de beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang in de rekeningen of van onwettige of onregelmatige verrichtingen als gevolg van fraude of fouten. Bij deze risicobeoordelingen wordt gekeken naar de interne controle met betrekking tot de opstelling en presentatie van de rekeningen door de entiteit om controleprocedures op te zetten die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn. De controle van de Rekenkamer houdt tevens een beoordeling in van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en de redelijkheid van de door de leiding gemaakte boekhoudkundige schattingen, evenals een beoordeling van de algehele presentatie van de rekeningen.

12. De Rekenkamer is van oordeel dat de verkregen controle-informatie toereikend is en geschikt als grondslag voor de navolgende oordelen.

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

13. Naar het oordeel van de Rekenkamer geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke onderneming SESAR op alle materiële punten een getrouw beeld van haar financiële situatie per 31 december 2009 en van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig de bepalingen van haar financiële regeling.

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

14. Naar het oordeel van de Rekenkamer zijn de onderliggende verrichtingen bij de jaarrekening van de gemeenschappelijke onderneming SESAR betreffende het per 31 december 2009 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

15. De hierna volgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de Rekenkamer.

OPMERKINGEN OVER HET BUDGETTAIR EN FINANCIËEL BEHEER

Uitvoering van de begroting

16. De door de raad van bestuur vastgestelde definitieve begroting 2009 omvatte vastleggingskredieten ten bedrage van

325 miljoen euro en betalingskredieten ten bedrage van 157 miljoen euro. De uitvoeringsgraad van de vastleggings- en betalingskredieten bedroeg 97,1, respectievelijk 43,2 %.

17. In 2009 beliepen de bijdragen van de leden (38,8 miljoen euro) samen met het resultaat van het voorgaande jaar (115,6 miljoen euro) 154,4 miljoen euro, terwijl de betalingen 67,9 miljoen euro beliepen en de overdracht van kredieten 2,5 miljoen euro betrof. Dit leidde tot een positief begrotingsresultaat van 84 miljoen euro en deposito's op bankrekeningen aan het eind van het jaar van in totaal 86,8 miljoen euro. Dit is in strijd met het begrotingsbeginsel van evenwicht.

18. Krachtens artikel 51 van de financiële regeling van de gemeenschappelijke onderneming SESAR dragen de middelen die de Commissie in de vorm van subsidie aan de gemeenschappelijke onderneming betaalt, rente die toevalt aan de algemene begroting van de EU. Aan het eind van 2009 had de gemeenschappelijke onderneming geen verzoek ontvangen de over de periode 2007-2009 aangegroeide rente ten bedrage van 1,7 miljoen euro over te maken.

Presentatie van de rekeningen: bijdragen van de leden

19. De Rekenkamer merkt op dat de activiteiten van gemeenschappelijke EU-ondernemingen worden gefinancierd uit bijdragen van hun leden, en dat de gemeenschappelijke ondernemingen geen eigen kapitaal hebben. De Rekenkamer deed de aanbeveling dit specifieke kenmerk van gemeenschappelijke ondernemingen duidelijk te laten blijken in de rekeningen.

20. De Rekenkamer is dan ook ingenomen met het feit dat de bijdragen van de leden in overeenstemming met boekhoudregel 1 (groepsboekhouding) onder de nettoactiva op de balans van de gemeenschappelijke onderneming verschijnen, en dat de toelichting bij de rekeningen nadere informatie over de aard van de bijdragen verschaft.

21. Dit is een wijziging in de grondslag voor financiële verslaggeving die de gemeenschappelijke onderneming SESAR toepaste voor de rekeningen over 2008, waarin de bijdragen van de leden als ontvangsten in de economische resultatenrekening verschenen. De desbetreffende gegevens zijn opnieuw opgesteld in de rekeningen over 2008 om een vergelijking met de rekeningen over 2009 mogelijk te maken.

22. De Rekenkamer is van oordeel dat de presentatie van de bijdragen van de leden in de rekeningen van de gemeenschappelijke ondernemingen zoveel mogelijk geharmoniseerd dient te worden en stelt vast dat de Commissie voornemens is gedetailleerde richtsnoeren ter zake aan de gemeenschappelijke ondernemingen te verstrekken.

ANDERE AANGELEGENHEDEN

Internecontrolesystemen

23. Hoewel zij erkende dat de gemeenschappelijke onderneming zich in 2008 in een startfase bevond, merkte de Rekenkamer in haar voorgaande verslag op dat de gemeenschappelijke onderneming haar interne controles en financiële informatiesysteem nog niet geheel had opgezet.

⁽¹⁰⁾ Internationale Federatie van Accountants (IFAC) en Internationale Standaarden van Hoge Controle-instanties (ISSAI).

24. Hoewel in de loop van 2009⁽¹¹⁾ belangrijke stappen werden gezet, is het zo dat eind 2009 belangrijke activiteiten van de organisatie nog niet voldoende waren geformaliseerd en dat er geen geïntegreerd instrument ingevoerd was voor het beheer van de financiële, budgettaire en operationele informatie. Zoals reeds werd opgemerkt in 2008, zijn de onderliggende bedrijfsprocessen nog niet door de rekenplichtige gevalideerd, zoals het financieel reglement van de gemeenschappelijke onderneming voorschrijft.

25. Bij de controle door de Rekenkamer van een steekproef van 36 verrichtingen kwamen er verscheidene gevallen aan het licht waarin de interne controles niet goed hadden gewerkt. In één geval sloot de gemeenschappelijke onderneming bijvoorbeeld een contract voor schoonmaakdiensten voor een jaarlijkse waarde van 19 572 euro, zonder daarbij de procedure van gunning via onderhandelingen te volgen die is neergelegd in het algemeen Financieel Reglement en het financieel reglement van SESAR. Voor een ander contract, betreffende ondersteuning bij de voorbereiding van lidmaatschapsovereenkomsten, ter waarde van 922 000 euro, kon de Rekenkamer bewijs verkrijgen dat de diensten waren geleverd, maar kon aan haar geen, door de financiële regeling voorgeschreven, formeel overzicht van de geleverde diensten worden overgelegd.

26. Krachtens artikel 25 van de financiële regeling van SESAR dienen begrotingsvastleggingen te worden gebruikt overeenkomstig het beginsel van goed financieel beheer. Het contract voor kantoorruimte en faciliteiten, ondertekend op 6 september 2007 voor een periode van negen jaar, omvatte de mogelijkheid van vroegtijdige beëindiging zonder oplegging van een boete aan het eind van iedere periode van drie jaar. De gemeenschappelijke onderneming wisselde echter van kantoor in 2009 en moest 380 235 euro betalen voor nog eens 12 maanden aan huur en servicekosten voor de kantoren waaruit zij vertrokken was.

Opname in de balans van activa

27. Wat de resultaten van het SESAR-programma aangaat zal de gemeenschappelijke onderneming eigenaar worden van alle roerende en onroerende activa die zij gerealiseerd heeft of die aan haar zijn overgedragen voor de ontwikkelingsfase van het SESAR-project, overeenkomstig specifieke overeenkomsten met haar leden⁽¹²⁾

28. Zoals vermeld in de bijlage bij de jaarrekening is de gemeenschappelijke onderneming SESAR in dit stadium niet in staat een prognose te geven van de activa die mogelijk gerealiseerd zullen worden uit de resultaten van de activiteiten. De Rekenkamer stelt vast dat er eind 2009 nog geen geïntegreerd

beheersinformatiesysteem bestond om de kosten aan specifieke werkpakketten toe te rekenen of de financieringsbron van operationele kosten vast te stellen. Dit is noodzakelijk voor een correcte waardebeoordeling, indien nodig, van de kosten van de activiteiten en de realisering van activa.

Financieel reglement van de gemeenschappelijke onderneming

29. Het financieel reglement van de gemeenschappelijke onderneming werd aanvankelijk in juli 2007 vastgesteld door de raad van bestuur. In 2008 merkte de Rekenkamer⁽¹³⁾ op dat het financieel reglement van de gemeenschappelijke onderneming gewijzigd diende te worden om het overeen te laten komen met de financiële kaderregeling voor organen van de EU. Na de inwerkingtreding van Verordening (EG) nr. 1361/2008 van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 219/2007 betreffende de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming SESAR, stelde de raad van bestuur op 28 juli 2009 de huidige financiële regeling vast, waarmee het in juli 2007 vastgestelde financieel reglement werd ingetrokken.

30. De Rekenkamer bracht op 15 april 2010 haar Advies nr. 2/2010 over de nieuwe financiële regeling van de gemeenschappelijke onderneming SESAR uit. De Rekenkamer deed een aantal aanbevelingen met betrekking tot uitzonderingen op de begrotingsbeginselen, de rol van de dienst Interne audit van de Commissie en de bepalingen inzake het lidmaatschap van de gemeenschappelijke onderneming SESAR en de cofinanciering van activiteiten.

Interne-auditfunctie en dienst Interne audit van de Commissie

31. Zoals beschreven in haar Adviezen nr. 2/2010 over de financiële regeling van de gemeenschappelijke onderneming SESAR en nr. 4/2008 over het financieel reglement van de gemeenschappelijke onderneming voor fusie-energie, is de Rekenkamer van oordeel dat de huidige bepaling in de statuten van de gemeenschappelijke onderneming over de rol van de interne auditor van de Commissie verduidelijkt dient te worden.

32. Artikel 7 bis van de statuten van de gemeenschappelijke onderneming SESAR bepaalt dat de taken van de interne auditor van de Commissie onder verantwoordelijkheid van de raad van bestuur van de gemeenschappelijke onderneming uitgevoerd dienen te worden. Naar het oordeel van de Rekenkamer is een dergelijke regeling geschikt voor de interne-auditfunctie binnen de gemeenschappelijke onderneming, maar niet voor de interne auditor van de Commissie, wiens verantwoordelijkheden betrekking hebben op de algemene EU-begroting als geheel.

Dit verslag werd door kamer II onder voorzitterschap van de heer Morten LEVYSOHN, lid van de Rekenkamer, te Luxemburg vastgesteld op haar vergadering van 20 oktober 2010.

Voor de Rekenkamer

Vitor Manuel da SILVA CALDEIRA

President

⁽¹¹⁾ Inclusief de inwerkingtreding van Verordening nr. 1361/2008 van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 219/2007 en de vaststelling van de nieuwe financiële regeling van de gemeenschappelijke onderneming SESAR op 28 juli 2009.

⁽¹²⁾ Artikel 18 van de statuten.

⁽¹³⁾ Verslag over de jaarrekening van de gemeenschappelijke onderneming SESAR betreffende het per 31 december 2008 afgesloten begrotingsjaar (PB C 310 van 18.12.2009, blz. 9).

Tabel

Gemeenschappelijke onderneming SESAR (Brussel)

Bevoegdheden van de Unie volgens het Verdrag	Bevoegdheden van de gemeenschappelijke onderneming zoals omschreven in Verordening (EG) nr. 219/2007, zoals gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1361/2008.		Organisatie	In 2009 ter beschikking van de gemeenschappelijke onderneming gestelde middelen	Voornaamste in 2009 geleverde producten en diensten
<p>Gemeenschappelijk vervoerbeleid</p> <p>„1. De bepalingen van deze titel zijn van toepassing op het vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren.</p> <p>2. Het Europees Parlement en de Raad kunnen, volgens de gewone wetgevingsprocedure, passende bepalingen vaststellen voor de zeevaart en de luchtvaart. Zij besluiten na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.”</p> <p>(Artikel 100 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)</p> <p>Onderzoek en technologische ontwikkeling</p> <p>„De Unie kan gemeenschappelijke ondernemingen of andere structuren in het leven roepen die noodzakelijk zijn voor de goede uitvoering van programma's voor onderzoek en technologische ontwikkeling en demonstratie in de Unie.”</p> <p>(Artikel 187 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)</p>	<p>Doelstellingen</p> <p>— Door coördinatie en concentratie van alle relevante onderzoeks- en ontwikkelingsinspanningen in de Unie zorgen voor de modernisering van het Europese luchtverkeersbeveiligingssysteem;</p> <p>— het ATM-masterplan uit te voeren.</p>	<p>Taken</p> <p>— De activiteiten op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en validering van het SESAR-project beheren door de door de lidstaten verstrekte openbare en particuliere financiële middelen te bundelen, daarbij onder meer steunend op extern technisch potentieel, en met name op de ervaring en deskundigheid van Eurocontrol.</p> <p>Met name</p> <p>— in overeenstemming met het ATM-masterplan zorgen voor de organisatie en de coördinatie van de activiteiten van de ontwikkelingsfase van het SESAR project, zoals deze resulteren uit de door Eurocontrol beheerde definitiefase van het project, door de publieke en de particuliere financiële middelen in één enkele structuur te bundelen en te beheren;</p> <p>— de nodige financiering voor de activiteiten van de ontwikkelingsfase van het SESAR-project aantrekken, in overeenstemming met het ATM-masterplan;</p>	<p>1. Raad van bestuur</p> <p><i>Samenstelling</i></p> <p>a) Een vertegenwoordiger van elk van de leden van de gemeenschappelijke onderneming;</p> <p>b) een vertegenwoordiger van de krijgsmacht;</p> <p>c) een vertegenwoordiger van de civiele luchtvaartgebruikers;</p> <p>d) een vertegenwoordiger van de verleners van luchtvaartnavigatiediensten, aangewezen door hun vertegenwoordigende organisatie op Europees niveau;</p> <p>e) een vertegenwoordiger van de apparatuurfabrikanten, aangewezen door hun vertegenwoordigende organisatie op Europees niveau;</p> <p>f) een vertegenwoordiger van de luchthavens;</p> <p>g) een vertegenwoordiger van de belangenorganisaties van personeel in de luchtverkeersbeveiligingssector, aangewezen door hun vertegenwoordigende organisatie op Europees niveau;</p> <p>h) een vertegenwoordiger van de relevante wetenschappelijke instellingen of de relevante wetenschappelijke gemeenschap, aangewezen door hun vertegenwoordigende organisatie op Europees niveau.</p> <p>De Raad van bestuur wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Unie.</p> <p><i>Voornaamste taken</i></p> <p>a) Het door de Raad goedgekeurde ATM-masterplan, als bedoeld in artikel 1, lid 2, van de SESAR-verordening, vaststellen en alle wijzigingsvoorstellen goedkeuren;</p>	<p>Begroting</p> <p>325,1 miljoen euro, waarvan 16,9 % bijdrage van de Unie.</p> <p>Personeelsbestand per 31 december 2009</p> <p>Posten in de lijst van het aantal ambten: 39</p> <p>Bezette posten: 18</p> <p>Andere dienstverbanden (arbeidscontractanten, gedetacheerde nationale deskundigen en plaatselijke functionarissen): 8</p> <p>Totaal aantal personeelsleden: 26</p> <p>Door de leden van de gemeenschappelijke onderneming als onderdeel van hun bijdrage in natura gedetacheerde personeelsleden: 4</p> <p>waarvan:</p> <ul style="list-style-type: none"> — 22 met uitvoerende, — 16 met administratieve en ondersteunende, en — 1 met gemengde taken. 	<p>Voornaamste prestaties in 2009:</p> <p>— het lidmaatschapsproces werd afgerond op 26 maart 2009 met het besluit van de raad van bestuur om het lidmaatschap toe te kennen aan de 15 voorgeselecteerde kandidaat-leden tegelijk met de toewijzing van de activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van IBAFO 1. De Europese Commissie had eerder (23 maart 2009) het standpunt van de EU-lidstaten ontvangen na een comitologieprocedure zoals voorgeschreven in artikel 5, lid 4, van de GOS-Verordening (EG) nr. 219/2007;</p> <p>— omdat het op het moment van de start van IBAFO 1 niet mogelijk was alle werkpakketten op te nemen, onder meer omdat definitieve steun nodig was van de Voorlopige Raad voor de bijdrage van Eurocontrol aan de GOS, werd in juli 2009 een nieuwe IBAFO gestart. Het selectieproces werd uitgevoerd in november en de uitvoerend directeur presenteerde zijn aanbeveling over de toewijzing van de activiteiten aan de raad van bestuur van de GOS, die daarvoor op zijn vergadering van 14 december 2009 goedkeuring verleende;</p> <p>— met de voltooiing van het lidmaatschapsproces zoals gepland in 2009 en het proces voor de —toewijzing van de programma-activiteiten is het SESAR-programma volledig in werking getreden;</p>

Bevoegdheden van de Unie volgens het Verdrag	Bevoegdheden van de gemeenschappelijke onderneming zoals omschreven in Verordening (EG) nr. 219/2007, zoals gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1361/2008.	Organisatie	In 2009 ter beschikking van de gemeenschappelijke onderneming gestelde middelen	Voornaamste in 2009 geleverde producten en diensten
	<ul style="list-style-type: none"> — de betrokkenheid van de belanghebbenden van de luchtverkeersbeveiligingssector in Europa garanderen; het gaat met name om: verleners van luchtvaartnavigatiediensten, luchtruimgebruikers, belangenorganisaties van beroepspersoneel, luchthavens, en de industrie, alsmede de relevante wetenschappelijke instellingen of de relevante wetenschappelijke gemeenschap; — de technische onderzoeks-, ontwikkelings-, validerings- en studiewerkzaamheden organiseren die onder haar gezag moeten worden uitgevoerd en aldus versnippering van deze activiteiten voorkomen; — toezicht uitoefenen op de activiteiten met betrekking tot de ontwikkeling van naar behoren in het ATM-masterplan aangegeven gemeenschappelijke producten en, zo nodig, speciale openbare aanbestedingen organiseren. 	<ul style="list-style-type: none"> b) de nodige richtsnoeren geven en besluiten nemen die nodig zijn voor de uitvoering van de ontwikkelingsfase van het SESAR-project en algemeen toezicht uitoefenen op de uitvoering daarvan; c) het werkprogramma en de jaarlijkse werkprogramma's van de gemeenschappelijke onderneming, alsmede de jaarlijkse begroting, met inbegrip van de personeelsformatie goedkeuren; d) een onderhandelingsmandaat verlenen en beslissen over de toetreding van nieuwe leden en over de bijbehorende overeenkomsten; e) toezien op de uitvoering van de overeenkomsten tussen de leden en de gemeenschappelijke onderneming; f) de uitvoerend directeur benoemen en ontslaan en het organogram goedkeuren en toezien op het functioneren van de uitvoerend directeur; g) beslissen over de hoogte van de financiële bijdragen en de procedures voor de betaling daarvan en over de raming van de bijdragen in natura van de leden; h) het financieel reglement van de gemeenschappelijke onderneming vaststellen; i) de jaarrekening en de balans goedkeuren; j) het jaarverslag over de vorderingen in de ontwikkelingsfase van het SESAR-project en de financiële situatie goedkeuren; k) besluiten nemen over de voorstellen aan de Commissie betreffende verlenging en ontbinding van de gemeenschappelijke onderneming; 		<ul style="list-style-type: none"> — overeenkomstig de in het JWP 2009 opgegeven doelstellingen was 69 % van de projecten per ultimo 2009 gestart. Er werden 126 O&O-projecten gestart, en aan het eind het jaar waren door de GOS 62 opstartverslagen ontvangen. 32 opstartverslagen werden geanalyseerd waarvan 13 projecten voor uitvoering werden goedgekeurd door de uitvoerend directeur en 19 niet voldeden aan één of meer van de acceptatiecriteria, waarop om een herziene versie werd verzocht. 43 beheersactiviteiten werden gestart en deze zullen na het indienen van een opstartverslag door het management goedkeuring krijgen om verder te gaan met de uitvoeringsfase begin 2010; — na de inwerkingtreding op 1 januari 2009 van Verordening (EG) nr. 1361/2008 van de Raad van 16 december 2008, realiseerde en voltooidde de GOS de overgang naar een volwaardig orgaan van de Europese Unie. Als gevolg daarvan: <ul style="list-style-type: none"> a. werd nieuw personeel aangetrokken krachtens het „Statuut van de ambtenaren van de Europese Unie en regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Unie”, zoals laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG, Euratom) nr. 31/2005 van de Raad van 20 december 2004 (hierna „Statuut”); b. de 13 personeelsleden die actief waren aan het begin van 2009 namen deel aan een intern selectieproces overeenkomstig artikel 2 van Verordening (EG) nr. 1361/2008 van de Raad en werden aangesteld als tijdelijke functionarissen krachtens het Statuut;

Bevoegdheden van de Unie volgens het Verdrag	Bevoegdheden van de gemeenschappelijke onderneming zoals omschreven in Verordening (EG) nr. 219/2007, zoals gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1361/2008.	Organisatie	In 2009 ter beschikking van de gemeenschappelijke onderneming gestelde middelen	Voornaamste in 2009 geleverde producten en diensten
		<p>l) de voorwaarden vaststellen voor verlening van toegangsrechten tot materiële en immateriële activa die het eigendom zijn van de gemeenschappelijke onderneming en voor de overdracht van deze activa;</p> <p>m) de regels en procedures vaststellen voor het sluiten van de overeenkomsten die nodig zijn voor uitvoering van „het ATM-masterplan”, met inbegrip van specifieke procedures voor belangenverstrengeling;</p> <p>n) besluiten nemen over voorstellen aan de Commissie tot wijziging van de statuten;</p> <p>o) andere bevoegdheden uitoefenen en andere functies op zich nemen, met inbegrip van de eventuele oprichting van ondersteunende instellingen die nodig zijn voor de doeleinden van de ontwikkelingsfase van het SESAR-project;</p> <p>p) de regelingen ter uitvoering van artikel 8 over de detachering van personeel bij de gemeenschappelijke onderneming aannemen.</p> <p>2. Uitvoerend Directeur</p> <p>Benoemd door de raad van bestuur op voorstel van de Commissie</p> <p>3. Externe controle</p> <p>Rekenkamer</p> <p>4. Kwijtingverlenende autoriteit</p> <p>Europees Parlement, op aanbeveling van de Raad</p>		<p>c. met ingang van eind april 2009 is de GOS in staat om arbeidscontractanten aan te stellen;</p> <p>d. op 30 maart 2009 ondertekende de GOS, overeenkomstig artikel 2 ter van de SESAR-verordeningen een administratieve overeenkomst met de Belgische overheid die de bepalingen van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen ten uitvoer legt. Als gevolg van de toepassing van het Protocol is de GOS vrijgesteld van btw en begon zij de procedure om de tussen 16 oktober 2008 en de inwerkingtreding van de administratieve overeenkomst betaalde btw en belastingen op de in dezelfde periode verdiende rente, terug te vorderen. Eind 2009 was de btw (0,4 miljoen euro) teruggevorderd en ontvangen en de belastingen over de rente zullen in de loop van 2010 worden ontvangen;</p> <p>e. op 28 juli 2009 stelde de raad van bestuur de nieuwe financiële regeling vast voor de GOS overeenkomstig artikel 4 bis van de GOS-Verordening, nadat eerder toestemming was verkregen van de Europese Commissie. In 2010 dient de Europese Rekenkamer een advies te geven over de financiële regeling van de GOS.</p> <p>2009 was een cruciaal jaar voor de GOS, die vanwege de wijziging van haar statuten enerzijds een 360-graden-herstructureringsproces van haar organisatie moest ondergaan, en anderzijds de activiteiten operationeel diende te starten met de lancering van de projecten, subwerkpakketten en werkpakketten, terwijl ze nog steeds de laatste hand legde aan het lidmaatschapsproces.</p>

Bron: Door de gemeenschappelijke onderneming verstrekte gegevens.

ANTWOORDEN VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE ONDERNEMING*Paragraaf 17*

De gemeenschappelijke onderneming is verantwoordelijk voor de ontwikkelingsfase van het SESAR-programma, dat naar verwachting tot 2016 zal lopen. Het meerjarenprogramma ging in 2009 van start en zal tijdens de duur ervan naar verwachting worden gekenmerkt door een gebrek aan evenwicht tussen ontvangsten en uitgaven, vooral in de eerste jaren.

Paragraaf 24

De gemeenschappelijke onderneming is afhankelijk van de diensten van de Europese Commissie voor de implementatie van haar financiële systemen (ABAC en SAP). De Commissie kon deze pas in mei 2010 bij de gemeenschappelijke onderneming installeren. Het systeem voor het beheer van het operationele programma werkt sinds eind 2009.

Paragraaf 25

Het contract van 19 572 euro werd in 2007 opgesteld en ondertekend door de tijdelijke bewindvoerder van de gemeenschappelijke onderneming, toen deze nog geen personeel noch een interne organisatie had. De gemeenschappelijke onderneming heeft in 2009 de juiste aanbestedingsprocedure ter vervanging van het contract gelanceerd.

De gemeenschappelijke onderneming erkent de bevinding van de Rekenkamer dat zij betere bewijsstukken had moeten verkrijgen ter staving van de betaling van 922 000 euro en kan al verzekeren dat er formele verklaringen van geleverde diensten beschikbaar zijn. Het contract omvatte echter ondersteunende activiteiten en professionele juridische advisering die op uurbasis in rekening werden gebracht. Bedoelde activiteiten vonden continu, zo niet dagelijks, plaats in een voor de gemeenschappelijke onderneming bijzonder drukke periode (afronding van onderhandelingen met leden) en werden voortdurend door haar gevolgd. Medewerkers van de gemeenschappelijke onderneming en ondersteunende contractanten werkten continu nauw verder — in het bijzonder door talrijke uitwisselingen van documenten per e-mail — aan de resultaten van het contract, zoals aspirant-lidmaatschap en multilaterale kaderovereenkomsten.

Paragraaf 26

De gemeenschappelijke onderneming erfde in 2007 de huurovereenkomst voor het voormalige gebouw van de gemeenschappelijke onderneming Galileo. Dit gebouw bleek al snel ontoereikend voor haar behoeften, zoals de raad van bestuur in 2008 ook toegaf. Daarom moest de gemeenschappelijke onderneming het risico van vertraging met de start van het programma afwegen tegen de kosten van een verhuizing naar een adequaat gebouw. De gemeenschappelijke onderneming onderhandelde over het contract voor haar nieuwe gebouw binnen haar huurbudget en behoefde de raad van bestuur niet om extra middelen te vragen.

Paragraaf 28

De gemeenschappelijke onderneming erkent de bezorgdheid van de Rekenkamer maar heeft er nog altijd vertrouwen in dat zij de financieringsbron en, zo nodig, een correcte waardebeoordeling van de noodzakelijke kosten om activa te realiseren zal kunnen vaststellen.

Paragraaf 30

De gemeenschappelijke onderneming treft samen met de diensten van de Europese Commissie de noodzakelijke maatregelen om de aanbevelingen van de Rekenkamer in haar Advies 2/2010 ten uitvoer te brengen.

Paragraaf 31

De gemeenschappelijke onderneming zal in overweging nemen of haar statuten moeten worden aangepast rekening houdend met het standpunt van de diensten van de Europese Commissie.
